Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir at 19:40 IRST on Wednesday December 10th 2025

سال یازدهم، شماره‌ی ۳۶
زمستان ۱۳۹۰، صفحات ۲۳-۱

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر

فصل نامه ی علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی

علی بلادپس[۱]

تحلیلی در مخاطرات محیطی و ژئومورفولوژیکی سکونتگاه‌های روستایی شمال منطقه مرند (دشت هالاکو)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۹/۰۱/۱۸ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۹/۰٤/۲۹

چکیده

حوادث و رخدادهای طبیعی مانند زلزله، سیل، ناپایداری دامنه‌ها، بارها زندگی را در روستاهای منطقه دشت هالاکو در شمال‌غرب استان آذربایجان شرقی تحت تأثیر خود قرار داده و خسارات و تلفات جانی زیادی به بار آورده است. اصولاً همه مناطق طبیعی زمین برای استقرار سکونتگاه‌های روستایی مناسب نیستند و اکثر روستاها در معرض تهدید جدی عوامل مختلف طبیعی و ژئومورفولوژیکی هستند و آسایش زیستی مردم را سلب کرده‌اند. شرایط توپوگرافی به عنوان عامل فیزیکی، بستر و پهنه استقرار و توسعه کالبدی روستاها تفاوت آشکاری از جهت، شیب، لیتولوژی، ساختارهای زمین شناسی، مورفولوژی دامنه‌ها، عناصر اقلیمی و وضعیت پوشش گیاهی دارند. تعدادی از روستاها در کوهستان‌های خشن قرار دارند و بعضی در کوهپایه‌ها و دشت‌ها واقع شده‌اند. در این مقاله مطالعات میدانی اساس کار بوده و هدف آشکار کردن تنگناهای ژئومورفولوژیکی روستاها است. مخاطرات محیطی و ژئومورفولوژیکی در دو گروه درون‌زاد (آندوژنیک) و برون‌زاد (اگزوژنیک) مورد مطالعه قرار گرفته است. منطقه از نظر فعالیت‌های دورن‌زاد بویژه زلزله مورد تهدید جدی قرار دارد و به عنوان پرخطرترین عامل به حساب می‌آید و از جهت مخاطرات برون‌زاد، ناپایداری دامنه‌ها و سیل روستاها را تهدید می‌کند. بحرانی‌ترین و مخاطره‌آمیزترین وضعیت را در روستاهای مرتفع کوهستانی بویژه روستای هرزند عتیق می‌توان مشاهده کرد.

کلید واژه‌ها: مخاطرات ژئومورفولوژیکی، سکونتگاه‌های روستایی، ناپایداری دامنه‌ها، دشت هالاکو.

۱- عضو هیات علمی گروه جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند. E-mail: beladpas-ali @yahoo.com